

OPINIEPEILING DRENTS PANEL

Vitaal platteland in Drenthe

Status

Openbaar document

Datum

21 maart 2012

voor nadere informatie:
Emon Lange, tel. 0592-365943
Statengriffie
Provincie Drenthe

Inleiding

Achtergrond

Eén van de doelstellingen van de onderzoekers binnen de statengriffie is het ondersteunen van PS in haar volksvertegenwoordigende en kaderstellende rol (Statenstuk 465-2011).

Het uitvoeren van beleidsonderzoek ten behoeve van onderzoeksmatige fundering van beleids- en agenda-initiatieven (normstelling vooraf) is één van de concrete activiteiten die hierbij is vastgesteld. Het onderzoeksinstrument Drents Panel is bij uitstek geschikt om ingezet te worden bij het leveren van een bijdrage aan deze concrete activiteit en aan de doelstelling van volksvertegenwoordiging en kaderstelling. Het Drents Panel is een representatief burgerpanel¹ waaraan meer dan 1500 Drenten in de leeftijd van 13 tot 92 jaar deelnemen. Het onderzoeksinstrument Drents Panel maakt het mogelijk – op korte termijn – de ‘Drentse’ mening over een actueel onderwerp te peilen. Voor deze onderzoeksronde hebben 1222 inwoners van Drenthe de vragenlijst tijdig ingevuld.

Aanleiding

De Commissie van Onderzoek waarin vanuit Provinciale Staten elke fractie is vertegenwoordigd, is samen met de onderzoekers van de griffie verantwoordelijk voor input van onderwerpen en de uitwerking van de vraagstelling. Medio februari heeft de Commissie van Onderzoek aangegeven dat het onderwerp Vitaal Platteland het onderwerp voor de volgende burgerpeiling is. Na vaststelling van het onderwerp is vervolgens in overleg met de Commissie van Onderzoek de vraagstelling uitgewerkt. Daarna is eind februari de vragenlijst aan het panel voorgelegd zodat de resultaten nog bij de Statenontmoeting van 21 maart gepresenteerd konden worden.

Doel- en vraagstelling

Het doel van de burgerpeiling is het bieden van informatie over de vraag hoe de inwoners van Drenthe denken over vitaal platteland in Drenthe.²

Het onderzoek is verkennend van aard en biedt PS en fracties input voor nadere beeld- en visievorming over het onderwerp Vitaal Platteland en landelijk gebied. Meer specifiek gaat het om:

- A. Het bieden van inzicht in de factoren die volgens de inwoners van Drenthe essentieel zijn voor een vitaal platteland.
- B. De mogelijkheden waarin burgers en overheid bij willen/kunnen dragen aan een vitaal platteland. Onderdeel hiervan is de mate van individualisering versus naoberschap /burgerkracht.
- C. Het geven van inzicht in de vraag in hoeverre krimp als probleem (nu/toekomstig) wordt gezien.

Omdat in deze economisch zwaardere tijden de politiek geconfronteerd wordt met het maken van beleidskeuzes, is het panel ook gevraagd afwegingen te maken.

Leeswijzer

De uitkomsten van de peiling worden themagewijs in vogelvlucht weergegeven waarbij telkens een analyse is uitgevoerd naar de achtergrondkenmerken van de respondenten (grootte van de woonplaats, huishoudensamenstelling, woonduur, leeftijd, geslacht, opleiding, regio). Opvallende verschillen tussen categorieën inwoners worden hierbij genoemd. Elk inhoudelijk hoofdstuk behandelt een onderzoeksvraag zoals hiervoor beschreven.

---

¹ In bijlage 1 vindt u meer informatie over (de representativiteit van) het Drents Panel.

² De korte doorlooptijd en relatief beperkte omvang van het onderzoek staan een diepgaande rapportage niet toe. De uitkomsten kunnen wel aanleiding geven tot nader onderzoek naar bepaalde onderdelen van Vitaal Platteland.

HOOFDSTUK 1 VITAAL PLATTELAND

Betekenis vitaal platteland GS

Op basis van statenmotie M2010-28 (Motie Vitaal platteland) is € 25 miljoen uit de Dynamische Cofinanciering bestemd voor de sociaal-economische vitalisering van het platteland en de versterking van de structuur van het landelijk gebied. In februari van dit jaar is besloten (middels Statenstuk 2012-513; Uitgangspunten en uitwerking Vitaal Platteland in relatie tot gebiedsagenda's) om: de ontwikkeling van een Vitaal Platteland in de gebiedsagenda's in te bedden en om nog geen uitspraken te doen over de verdeling van het resterende budget motie Vitaal Platteland. De verdeling van de middelen is pas aan de orde nadat de gebiedsagenda's zijn bepaald. Daarnaast zijn er mogelijk nieuwe bezuinigingen die invloed hebben op het totale gereserveerde budget voor een Programma Vitaal Platteland.

Voor de inzet van middelen is als kader meegenomen dat deze moet passen binnen de provinciale rol, te maken moet hebben met de kerntaken en het moet meerwaarde voor het geheel opleveren. De Omgevingsvisie is uitgangspunt voor de strategische doelen van de provincie. Het doel is een maximale multiplier effect (cofinanciering en zoeken naar Europese kansen, onder andere tweede pijler gemeenschappelijk landbouwbeleid) te realiseren. Vaststelling van de gebiedsagenda's zal plaatsvinden in de 2^e helft van 2012.

De definitie die GS hanteert van het Vitaal Platteland luidt:

“Een platteland dat levenskrachtig en zelfredzaam is, waarbij sprake is van een goede balans tussen, wonen, werken en bereikbaarheid van voorzieningen³.”

Betekenis Vitaal Platteland volgens Drents Panel.

Omdat het begrip 'vitaal platteland' een breed geformuleerd begrip is, hebben we het Drents Panel als eerste gevraagd wat zij eigenlijk verstaan onder het begrip "vitaal platteland".

Uit de reacties kwam een grote verscheidenheid aan antwoorden naar voren. Vitaal Platteland staat voor de inwoners van Drenthe voor een combinatie van natuur en toerisme/recreatie, aanwezigheid van (basis)voorzieningen, sociale elementen, leefbaarheid, rust en ruimte en een prettig en levendig woonklimaat. In de beantwoording zijn dit de elementen die veelvuldig worden genoemd. Bovenal vaak werd het woord 'gezond' geantwoord. **'Een platteland dat met een gezonde leefomgeving de toekomst levendig en uitgebalanceerd tegemoet gaat', is volgens veel inwoners de kern van een vitaal platteland.** In bijlage 2 zijn alle gegeven antwoorden gegroepeerd weergegeven.

Na dit opstapje is vervolgens de vraag voorgelegd welke punten belangrijk worden gevonden voor de toekomst van het Drentse platteland én aan welke onderwerpen de overheid zeker aandacht moet geven. De respondenten konden een keuze maken uit een lijst van 20 onderwerpen. In de tabel hierna zijn de uitkomsten weergegeven. Blauw gearceerde cijfers zijn scores die belangrijker dan andere zaken worden geacht (middelste kolom) en waarvan wordt gevonden dat hieraan de overheid zeker aandacht moet geven (rechtse kolom). Aan de aspecten behorende bij oranje cijfers wordt gemiddeld minder belang gehecht (middelste kolom) en wordt minder aandacht van de overheid gevraagd (rechtse kolom).

---

³ Zie Statenstuk 2012-513: Uitgangspunten en uitwerking Vitaal Platteland in relatie tot gebiedsagenda's.

Tabel 1.1. Prioriteit aspecten vitaal platteland en gevraagde rol overheid.

	In hoeverre belangrijk? (schaal 1 t/m 5)	Waaraan zeker aandacht van overheid ⁴
Economisch:		
toerisme en recreatie	3,9	37%
werkgelegenheid	4,3	60%
aanbod van geschoolde werknemers (arbeidspotentieel)	3,9	10%
nieuwe economische initiatieven (innovatie)	3,8	31%
duurzame ontwikkeling van het platteland	4,0	23%
de agrarische sector	3,9	25%
ondersteunen/helpen ondernemers	3,6	14%
<i>Gemiddeld economisch</i>	3,9	29%
Fysieke en sociale infrastructuur:		
natuurgebieden	4,1	46%
cultuurhistorie en cultureel erfgoed	3,7	22%
voorzieningen zoals bibliotheek, scholen en winkels	4,2	49%
aanwezigheid van 'naoberschap' (burenhulp)	3,7	11%
aanwezigheid van (sport)verenigingen	3,9	20%
festiviteiten/(sport)evenementen	3,3	11%
aanwezigheid van vrijwilligers	3,7	7%
mogelijkheden van snel internet (op afstand werken, zorgvragen via computer etc.)	3,9	19%
mogelijkheden voor jeugd (bijv. een jeugdthunk)	3,7	18%
<i>Gemiddeld infrastructuur</i>	3,8	23%
Bereikbaarheid:		
goed openbaar vervoer	4,2	46%
goede wegen naar grotere plaatsen	4,0	17%
bepaalde reistijd naar grote plaatsen	3,7	7%
maximaal 5 minuten reistijd van essentiële voorzieningen	3,3	6%
<i>Gemiddeld bereikbaarheid</i>	3,8	19%

De tabel hierboven laat een aantal zaken zien.

- o Vooral werkgelegenheid maar ook voorzieningen zoals bibliotheek, scholen en winkels, goed openbaar vervoer, natuurgebieden en toerisme en recreatie zijn volgens de inwoners van Drenthe de belangrijkste zaken voor een vitaal platteland (in tabel blauw gearceerd).
- o Als minst belangrijk worden gezien een korte reistijd naar essentiële voorzieningen en de aanwezigheid van festiviteiten/(sport)evenementen (oranje gearceerd).
- o Kijkende naar de overkoepelende beleidsthema's: a. economie, b. sociale en fysieke infrastructuur en c. bereikbaarheid, valt op dat het belang hiervan gemiddeld genomen gelijk is aan elkaar.

⁴ Respondenten mochten maximaal 5 aspecten aankruisen waarvan zij vinden dat de overheid hier zeker aandacht aan moet geven.

- Er zitten grote overeenkomsten in de zaken waar groot belang aan wordt gehecht en de zaken waaraan volgens de inwoners de overheid aandacht moet geven. Belangrijke zaken verdienen overheidsaandacht, minder belangrijke zaken niet.
- De vraag om een actieve rol van de overheid bij onderdelen van de sociale infrastructuur (vrijwilligers, evenementen, naoberschap) wordt als minder urgent gezien.

Bij nadere analyse van een aantal achtergrondkenmerken (niet in tabel opgenomen) valt een aantal uitkomsten op:

- Jongeren (t/m 29 jaar) hechten t.b.v. het vitale platteland – m.u.v. festiviteiten/evenementen en het thema bereikbaarheid – aan de meeste aspecten minder waarde dan hun oudere provinciegenoten.
- Inwoners van zeer kleine dorpen (<500 inwoners) vinden de meeste aspecten uit het lijstje net even wat minder belangrijk voor een vitaal platteland dan inwoners van grotere plaatsen. Alhoewel niet onderzocht, is de kans groot dat inwoners van zeer kleine dorpen gewend zijn te leven met de afwezigheid van voorzieningen/voordelen van een grotere plaats danwel dat zij deze zaken ‘an sich’ minder belangrijk vinden.
- Vrouwen voorzien meer dan mannen een grotere rol voor de overheid bij fysieke (dorps)voorzieningen, mannen vinden meer dan vrouwen dat de overheid moet optreden bij vraagstukken op het gebied van bereikbaarheid en internet.

Ideeën van inwoners

Om ideeën op te doen die relevant zijn voor de ontwikkeling van het platteland is het panel gevraagd met **ideeën** te komen die bijdragen aan een positieve ontwikkeling **van de toekomst van het Drentse** platteland. Omdat één goed idee in dit kader meer waarde kan bieden dan 100 andere ideeën, wordt van deze beantwoording geen samenvatting weergegeven. Het is aan de lezer om de voor hem of haar pakkende ideeën/opmerkingen er uit te halen (zie bijlage 3). Op basis van de complete lijst kan wel gesteld worden dat een groot deel van de ideeën niet ingaat op nieuwe zaken maar juist op het behoud van bestaande zaken. Dus naast zaken als meer werkgelegenheid, voorzieningen voor ouderen (zorg) en jongeren (ontspanning en onderwijs), recreatie en natuur gaan veel antwoorden over het behoud van zaken. Behoud van werkgelegenheid, behoud van natuur, behoud van goede fietspaden, behoud van jongeren, behoud van agrarische sector, behoud van voorzieningen (onderwijs, woonvoorzieningen, zorgvoorzieningen), behoud van ruimte en rust, zijn allemaal vaak genoemd. Aansluitend hierop worden ook veel adviezen gegeven om dingen juist niet te doen. Oftewel veel mensen zijn tevreden en willen zaken houden zoals ze nu zijn. Verandering leidt tot onzekerheid.

Aanvullend is gevraagd **hoe inwoners zelf kunnen zorgen voor een vitaal platteland?**

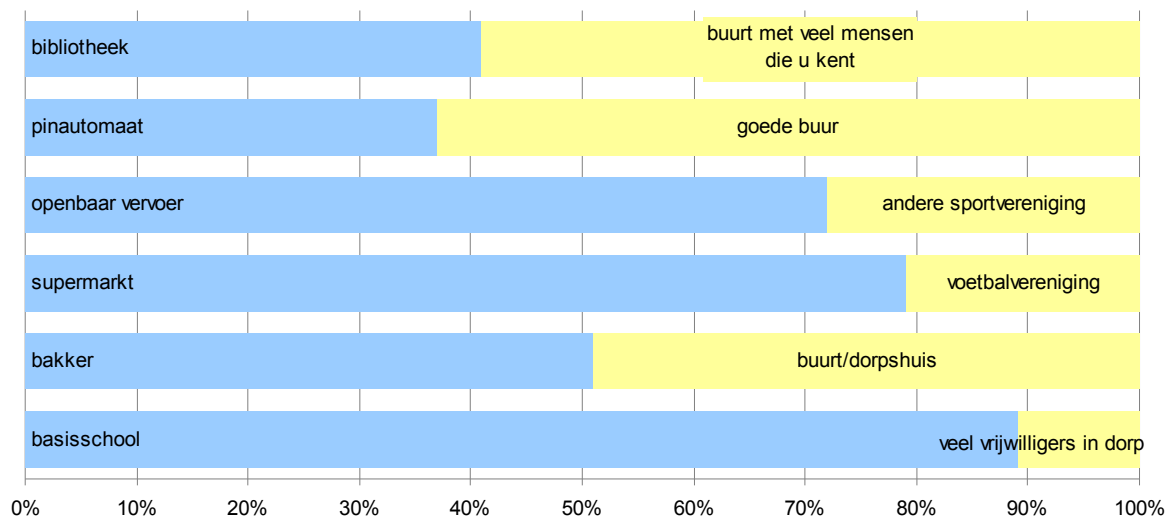
Veel van de gegeven antwoorden hebben als gemeenschappelijke paraplu het sociale netwerk. Het betrekken van inwoners bij dorpszaken wordt vaak genoemd. Een overzicht van alle gegeven antwoorden is in bijlage 4 opgenomen.

Keuzes maken

Uit tabel 1.1 bleek dat in het kader van het vitale platteland alle 20 genoemde aspecten belangrijk worden gevonden. In de praktijk van hedendag zullen echter keuzes gemaakt moeten worden en dan betekent een ‘ja’ tegen iets in veel gevallen een ‘nee’ tegen iets anders. Om inzichtelijk te krijgen hoe met deze dilemma’s wordt omgegaan is een aantal keuzes voorgelegd aan het Drents Panel. In totaal gaat het om 6 keuzes waarbij telkens een lokale (fysieke) voorziening (in figuur 1.1 aan linkerkant in blauw) is afgezet tegen een sociaal element (in figuur 1.1 rechts in geel).

De vraag luidde: *wat vindt u in uw dorp/omgeving belangrijker?*

Figuur 1.1 fysiek versus sociaal

Figuur 1.1 laat zien dat:

- de fysieke voorzieningen (blauw) worden minstens zo belangrijk gevonden als kenmerken van de sociale structuur (geel).
- met name de aanwezigheid van openbaar vervoer, de supermarkt en basisschool “winnen” het van sociale elementen, als (sport)verenigingen en de aanwezigheid van veel vrijwilligers in het dorp.

Bij nadere analyse van de keuzes waarbij gekeken is naar achtergrondkenmerken van de inwoners valt één opvallend verschil op, namelijk:

Bewoners van (zeer) kleine plaatsen vinden sociale aspecten duidelijk belangrijker dan bewoners van grote plaatsen. Zo heeft bijvoorbeeld 70% van de inwoners van een klein dorp (tot 1500 inwoners) liever een dorps-/buurthuis dan een bakker (30%). Daarentegen hebben inwoners van grotere plaatsen liever een bakker (55% bakker, 45% dorps-/buurthuis). Uit eerder onderzoek (CaB, Bedreigd Bestaan, 2011) bleek dat veel mensen het verdwijnen van voorzieningen als onaangenaam ervaren, terwijl ze veelal niet worden gemist als deze voorzieningen er niet zijn. Dit zou een verklaring kunnen zijn voor de hier gevonden verschillen tussen (zeer) kleine dorpen en grotere plaatsen.

Samenvattend en concluderend

Onder een vitaal platteland verstaan inwoners van Drenthe veel verschillende zaken. Het is een gezonde leefomgeving waar werkgelegenheid, natuur in combinatie met recreatie en toerisme, fysieke voorzieningen voor jongeren en voor ouderen maar ook sociale infrastructuur en bereikbaarheid een rol spelen. De inwoners kunnen en willen de vitaliteit waarborgen door betrokkenheid met het dorp en elkaar te tonen. Wat de belangrijkste ingrediënten voor een toekomstig vitaal platteland zijn, is afhankelijk van de persoonlijke situatie maar vooral ook van de huidige standaard van individuen. In het kader van het te voeren beleid vinden inwoners dat de overheid een belangrijke rol heeft bij de totstandkoming van een vitaal platteland. De overheid hoeft zich volgens de inwoners niet zozeer te richten op het ontwikkelen of bedenken van nieuwe zaken, maar vooral het behouden en versterken van bestaande kenmerken en kwaliteiten. Voorzieningen zoals onderwijs, werkgelegenheid, winkels en openbaar vervoer worden sterk gewaardeerd in de plaatsen waar ze zijn. Verder kan het versterken van de toeristisch-recreatieve sector in combinatie met de aanwezige natuurkwaliteiten zorgen voor werkgelegenheid en een (economisch) gezonde en betaalbare leefomgeving.

HOOFDSTUK 2. ZELFREDZAAMHEID EN INDIVIDUALISERING

Onbetaalde hulp vragen

Zoals eerder vermeld hanteert de provincie een definitie van vitaal platteland waarin zelfredzaamheid een belangrijke rol speelt. Zelfredzaamheid kan in dit kader worden opgevat als buurten/dorpen die zichzelf met veel zaken zelfstandig kunnen redden. De gestelde vraag is, in hoeverre er in Drenthe nog sprake is van zelfredzaamheid en het Drentse verschijnsel 'naoberschap' of heeft de individualisering ook in Drenthe toegeslagen?

Om inzicht te krijgen in dit onderwerp is hierover een aantal vragen gesteld.

Ten eerste is gevraagd op wie inwoners van Drenthe een beroep doen in het geval ze een aantal zaken niet zelf meer kunnen doen. In de tabel hieronder zijn de percentages weergegeven.

Donkerblauw gearceerde vakjes scoren het hoogst in de situatie, licht blauw worden het één-na-vaakst genoemd.

Tabel 2.1: Op wie zou u een beroep doen, in het geval u niet alles meer zelfstandig kunt?⁵

	buren/ buurtgenoten	familie	kennis/ vrienden	profes. / betaalde hulp	ik zou géén hulp vragen	Weet niet / n.v.t.
af en toe huishoudelijk werk	10%	41%	21%	47%	6%	3%
oogje in het zeil houden	78%	27%	24%	2%	2%	2%
af en toe een klus in en om het huis	19%	50%	41%	27%	4%	2%
vergezellen naar afspraak ziekenhuis	18%	70%	42%	3%	3%	3%
hond uitlaten / dieren ver- zorgen (tijdens vakanties)	52%	34%	28%	5%	6%	13%
wekelijks een lift naar de stad	17%	27%	33%	18%	18%	15%
wekelijks boodschappen doen	21%	48%	31%	12%	11%	7%
oppas voor kinderen (1 avond per week)	26%	35%	28%	19%	9%	20%
hulp bij administratie (elke 14 dagen een half uur)	4%	35%	20%	33%	15%	11%
hulp bij computerproblemen	16%	39%	41%	27%	7%	4%

donkerblauw: vaakst genoemd bij situatie

lichtblauw: wordt als tweede mogelijkheid genoemd bij situatie

De tabel laat zien dat de hulp van familie in de meeste situaties het vaakst zou worden ingeschakeld. In veel andere gevallen wordt de hulp van kennissen en vrienden betrokken. De hulp van burens (interessant in het kader van naoberschap) wordt minder vaak ingeroepen. In de gevallen dat dit wel

⁵ Per voorgelegde situatie zijn meerdere antwoorden mogelijk.

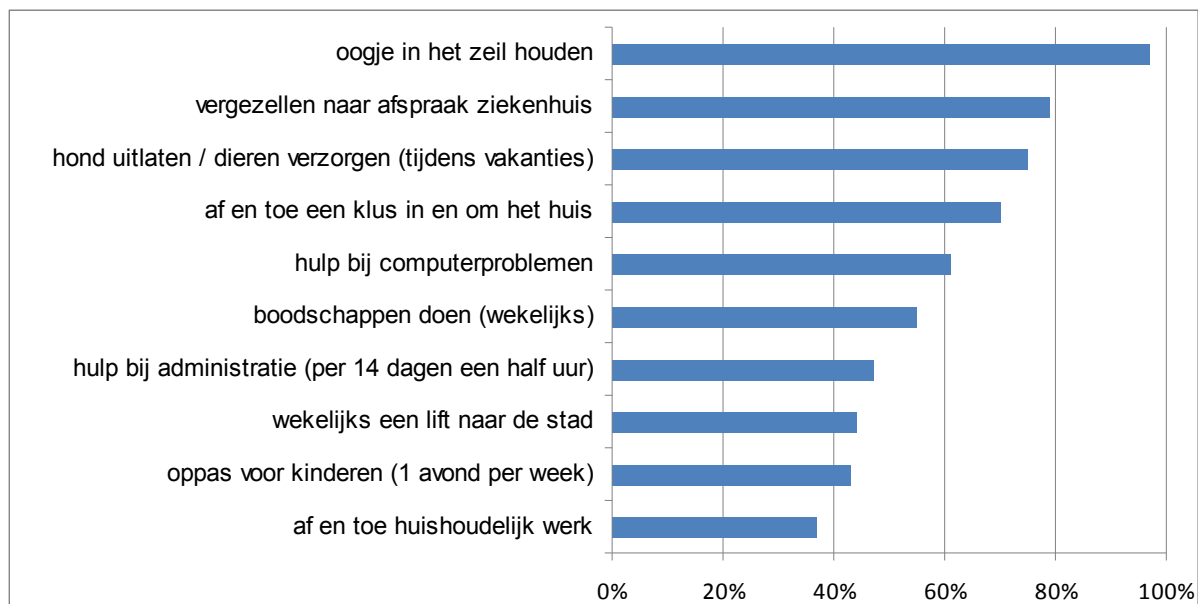
gebeurt, gaat het met name om incidentele situaties. Bij de meer structurele/regelmatig terugkerende hulpgevallen wordt meestal niet naar de burens gekeken.

- In tegenstelling tot voorgaande analyses heeft de grootte van de woonplaats vrijwel geen invloed op de persoon aan wie de hulpvraag wordt gericht. Het is dus niet zo dat in kleine dorpen veel vaker burens worden ingeschakeld.
- De factor die hier wel van belang is, betreft de leeftijd van de hulpvrager. Hoe jonger degene is die hulp nodig heeft, des te meer/gemakkelijker wordt hulp ingeschakeld, ook bij burens/buurtgenoten (uitzondering is vergezellen van ziekenhuisbezoek). Waar ouderen in bepaalde situaties aangeven dat ze niet weten aan wie ze hulp zullen vragen, hebben jongere generaties hiervoor nog meerdere personen op het oog. Of het verschil wordt veroorzaakt door jonge onbevangenheid en het ontbreken van schroom om anderen 'lastig' te vallen of door een uitgebreider sociaal netwerk kan niet uit de cijfers worden opgemaakt. In ieder geval is het niet zo dat jongere generaties zo geïndividualiseerd leven dat ze geen beroep meer weten te doen op hun omgeving.

Geven van burenhulp

Bij de vorige vraag is gekeken aan wie hulp zou worden gevraagd in bepaalde situaties. Gebleken is dat burens/buurtgenoten veelal niet bovenaan het lijstje staan wanneer hulp wordt gezocht. Ook bleek dat ouderen niet méér dan jongeren (en in veel gevallen zelfs minder vaak) buurtgenoten vragen om hulp. Het is interessant om te zien of het omgekeerde ook geldt. Is het zo dat jongere generaties ook meer dan ouderen geneigd zijn om hulp te geven? In het kader van – moderne vormen van – naoberhulp is bij deze vraagstelling enkel gekeken naar het aanbieden van hulp aan burens/buurtgenoten.

Figuur 2.1. Bereidheid tot geven van hulp aan burens.

Uit bovenstaande figuur valt af te leiden dat de inwoners van Drenthe hulpvaardig zijn ten opzichte van hun burens/buurtbewoner. 'Een oogje in het zeil houden' wil vrijwel iedereen wel. In 4 van de 5 gevallen zal er ook geen vergeefs beroep op een buur worden gedaan als deze wordt gevraagd mee te gaan naar het ziekenhuis i.v.m. een afspraak. Met name incidentele, niet-structurele hulpvragen worden niet gauw geweigerd.

Zijn de hulpaanbieders dezelfde inwoners als de hulpvragers, en zijn het meer jongeren dan ouderen? Uit de analyse komt dit niet naar voren. Het antwoord ligt iets genuanceerder. Ouderen zijn net zo hulpvaardig als jongeren maar doen liever andere dingen. Jongeren zien minder problemen in het oplossen van computerproblemen, het oppassen en het uitlaten van de hond terwijl ouderen zonder tegenpruttelen met hun buur meegaan naar het ziekenhuis. Hoger opgeleiden helpen liever met de administratie of de computer, en lager opgeleiden helpen liever bij een klus om het huis.

Morele plicht en vrijwilligerswerk

Voor een vitaal platteland en zelfredzaamheid zijn meer zaken van belang dan hierboven geschetst. Daarom is ook gevraagd in hoeverre de inwoners van Drenthe het een **(morele) plicht vinden om een steentje bij te dragen aan hun woonplaats: 84 procent** van de Drenten bevestigt deze vraag. Enigszins opvallend is dat er géén verschillen zijn tussen inwoners van kleine dorpen en grote plaatsen. De enige categorie die zich minder aangesproken voelt onder een morele verplichting zijn jongeren (t/m 29 jaar). Deze groep blijft ook achter bij het vervullen van onbetaalde werkzaamheden ten behoeve van hun eigen dorp. In totaal zegt 57% van de Drenten onbetaalde werkzaamheden te verrichten voor iets of iemand in zijn/haar eigen woonplaats. De enige factor die hier verder van invloed op is, betreft het aantal jaren dat iemand in Drenthe woont. Van de personen die maximaal 10 jaar in Drenthe wonen, zegt 39% iets onbetaalds te doen voor iets of iemand in de woonplaats.

Tabel 2.2 Onbetaalde werkzaamheden t.b.v. woonplaats.

Doet u onbetaalde werkzaamheden voor iets of iemand in uw woonplaats?			
ja	57%		
nee	43%		
		Reden:	
		geen tijd/ te druk	16%
		het is mij nooit gevraagd	10%
		mijn gezondheid staat dit niet toe	3%
		ik doe al genoeg voor anderen	3%
		daarvoor ben ik te oud	3%
		ik vind dat geen taak voor mij	2%
		overig	6%

Het belangrijkste argument om geen onbetaalde werkzaamheden te verrichten, is 'geen tijd/te druk'. Veel anderen zeggen nooit te zijn gevraagd.

Er komen geen opvallende verschillen naar voren bij een nadere analyse van de reden om geen vrijwilligerswerk te doen. Ouderen geven vaker aan dat hun gezondheid dit niet toelaat, gezinnen met thuiswonende kinderen hebben het vaak druk. Mensen die relatief kort in Drenthe wonen (minder dan 10 jaar) geven vaker dan gemiddeld aan hiervoor niet gevraagd te zijn.

Samenvattend & concluderend

Inwoners van Drenthe weten in het algemeen informele hulp in te schakelen in situaties waarin dit wordt gevraagd. Met name op familie wordt in vergelijking met andere relaties relatief snel een beroep gedaan. Buren en buurtgenoten staan veelal niet bovenaan het lijstje. Ouderen schakelen minder vaak en minder gemakkelijk hulp in bij anderen. De wil om – moderne vormen van – naoverhulp te geven is vrijwel overal aanwezig. Net als (naar eigen zeggen) de morele plicht om iets te betekenen voor de het eigen dorp. De vorm waarin dit wordt gegoten is niet gebonden aan de grootte van de woonplaats maar aan de persoonlijke situatie, zoals leeftijd en opleiding (sniveau).

HOOFDSTUK 3 KRIMP

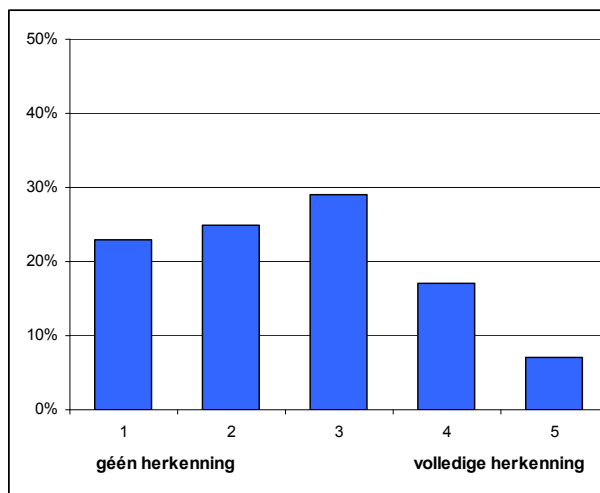
Een mogelijke bedreiging van het vitale platteland vormt krimp. Oftewel ontgroening, vergrijzing en een teruglopend inwoneraantal. Eén van de provinciale speerpunten is het stimuleren van bewustwording⁶. Dit wordt op verschillende manieren gedaan en is vanuit de provincie veelal gericht op instellingen en gemeenten. In deze rapportage wordt inzicht verschaft in hoeverre de geschetste problematiek wordt herkend door de inwoners van Drenthe.

Hierover is een aantal vragen gesteld:

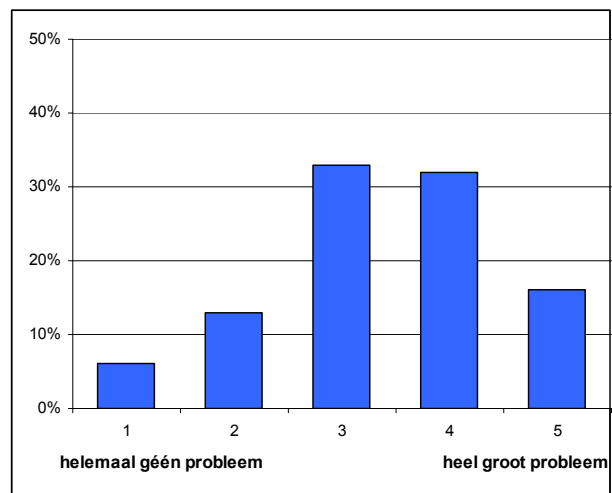
Ten eerste is gevraagd in hoeverre krimp, ontgroening, vergrijzing en een teruglopend inwoneraantal worden herkend in de eigen woonplaats/omgeving.

Op een schaal van 1 (ik herken het helemaal niet) tot 5 (ik herken het volledig) kwamen de volgende uitkomsten naar voren.

Figuur 3.1: in hoeverre wordt krimp herkend

3.2: in hoeverre is krimp toekomstig probleem

- Figuur 3.1 laat zien dat de gevolgen van de krimp-problematiek door 23% van de inwoners in hun eigen woonplaats wordt herkend (score 4 of 5). Iets minder dan de helft van de mensen (46%) herkent (nog) geen krimp-symptomen (score 1 of 2).
- Anders is de score op de vraag in hoeverre krimp een probleem voor de toekomst is (figuur 3.2). Daarbij geeft de helft van de respondenten aan dat dit zeker het geval is (score 4 of 5). Slechts één op de 6 ziet krimp niet als toekomstig probleem (score 1 of 2).

Interessant is het om te zien door wie de krimp-problematiek wordt herkend. Is het zo dat inwoners van kleine plaatsen de symptomen van krimp vaker zijn tegengekomen? Ja, maar de verschillen zijn minder groot dan wellicht gedacht. Provinciebreed herkent 47% van de inwoners géén symptomen van krimp in de woonplaats/directe omgeving. Van de (zeer) kleine dorpen (tot 1500 inwoners) herkent 33% momenteel géén symptomen van krimp. Dat krimp negatieve gevolgen kan/zal hebben wordt in de gehele provincie erkend. De enige factor die een duidelijk rol speelt in de erkenning van het probleem 'krimp' is opleiding. Lager opgeleiden zien krimp als minder groot probleem voor de toekomst dan hoger opgeleiden.

⁶ Zie p. 59 van de beleidsnotitie 'Van groei naar bloei', december 2010, provincie Drenthe.

Krimpkansen

Afsluitend is de respondenten gevraagd of ze ook kansen of voordelen zien aan krimp.

Tabel 3.1 Ziet ook voordelen/kansen aan krimp?

ja	21%
weet niet	35%
nee	44%

Meer mensen zien géén dan wel kansen of voordelen m.b.t. krimp. Ruim een derde weet het niet. Ondanks het feit dat hoger opgeleiden krimp als een groot probleem zien, zien zij ook relatief vaak voordelen en kansen aan krimp. Inwoners van (zeer) kleine dorpen zien dit daarentegen minder vaak.

De respondenten die wel kansen/voordelen zien is gevraagd deze te noteren.

Verreweg **het meest gegeven voordeel van krimp** gaat in op de **rust en de ruimte** waar krimp voor zal zorgen. Ook de kansen/ruimte op de woningmarkt worden vaak genoemd, net als de mogelijkheden die krimp biedt voor de ontwikkeling van de natuur en toeristisch-recreatieve sector. In de bijlage is een lijst met daarin alle antwoorden weergegeven.

Samenvattend & concluderend.

De symptomen van krimp worden door de helft van de inwoners (nog) niet herkend in hun eigen omgeving. Inwoners van (zeer) kleine dorpen herkennen bepaalde krimpsymptomen al wel. Dat krimp een probleem voor de toekomst is, wordt wel degelijk in de hele provincie ingezien.

Er is ook een positieve keerzijde van krimp. De rust en ruimte zullen gewaarborgd blijven en kansen bieden voor natuur, recreatie/toerisme en betaalbare woningen. Het verdient aanbeveling om nader te onderzoeken of en in hoeverre krimp daadwerkelijk kan zorgen voor betaalbare kansen/voordelen.

Bijlage 1   Responsoverzicht

Uitsplitsingen responsoverzicht

Achtergrondkenmerk	respons, absoluut	respons, procentueel
<i>leeftijd</i>		
12 t/m 29 jr.	168	13,7
30 t/m 49 jr.	297	24,3
50 t/m 64 jr.	429	35,1
65+	328	26,8
<i>geslacht</i>		
man	673	55,1
vrouw	549	44,9
<i>regio</i>		
midden Drenthe	345	28,2
zuidoost Drenthe	369	30,2
zuidwest Drenthe	333	27,3
noord Drenthe	175	14,3
TOTAAL	1222	100%

In totaal hebben 1222 respondenten de vragenlijst correct en volledig ingevuld⁷. Met behulp van 1222 respondenten kan een prima beeld worden geschetst van de mening van de 'gemiddelde Drent'. Voor een (nog) representatiever beeld is bij de analyse gebruik gemaakt van correctiefactoren. Deze correctie is toegepast op de achtergrondvariabelen 'verhouding man/vrouw', 'leeftijd' en de 'woongemeente van de respondenten'.

⁷ Een aantal respondenten heeft een aantal vragen waarbij gebruik werd gemaakt van een schuifbalk in de vragenlijst niet kunnen invullen i.v.m. technische problemen. De 'n' is hierbij circa 50 stuks lager. Voor de betrouwbaarheid, nauwkeurigheid en representativiteit van de resultaten heeft dit geen gevolgen gehad.

Bijlage 2   Vraag: wat verstaat u onder het begrip 'vitaal platteland'

Natuur

Groene, wijde omgeving (3), veel groen (11)/natuur (7) en open plekken, weidelandschap, behoud natuur (9), biologische landbouw, bos/heide/landschap (3), vee buiten (5), bruikbaar groen voor mens/dier, dat natuur zijn gang kan gaan (3), dieren in 't wild, groen platteland (4), geïntegreerde landbouw/veeteeltgronden, gezonde natuur (8), goed bijgehouden natuur (7), goed natuurbehoud en toegankelijk voor iedereen, goede waterhuishouding, groen (7), natuurlijk (6), mooie natuur (9), meer natuur (4), bossen(4)/weide(3)

Omgeving/dorp

Levendige samenleving met grote plaats voor natuur (7), platteland waar gewerkt wordt en waar wat te doen is (11), aandacht voor cultuur en natuur in en om dorpen (5), gezond platteland met prettige leefomstandigh. (9), activiteiten op platteland met behoud karakter (5), afgewisselde natuur en landschap met dorpsbebouwing (4), afwisselend landschap met landbouw/veeteelt/natuurgebieden (3), agrarische sector behouden (6), recreatiemogelijkheden (4), actief platteland (5), ruimte voor natuur en agrariërs (2), alles om goed te kunnen wonen en leven aanwezig (11), bedrijven in mooi landschap, bedrijvigheid (8), behoud dorpskarakter (5), behoud boerenbedrijven (2), bereikbaar (4), leefbaar (12), beweging (4), bewoonbaar (2), aanwezigheid school/werk/ontspanning (4), landelijk (4), dorps huis/sportclubs/winkels (4), dat er op het platteland van alles wordt georganiseerd (3), dat er ouderen op platteland blijven wonen (3), dat er wat te beleven valt (4), dat er veel dieren zijn (3), groei en bloei wordt goed onderhouden (3), sterke natuurlijke uitstraling (2), goed onderhouden, intensief landgebruik, optimale benutting van land (2), inwoners en toeristen blijven trekken (4), goed recreëren, aantrekkelijk platteland met aandacht voor dieren/natuur/rust, gezonde verdeling gebiedsverdeling, hechte gemeenschap, landelijke omgeving met veel voorz. (4), mooie mix van inwoners in een gebied met passende voorzieningen (7), schone/uitdagende leefomgeving (4), omgeving in gezonde natuurlijke staat (6), ongerepte Drentse natuur zonder windmolens, onmisbaar en essentieel platteland (3), platteland waar goed te leven valt (9), platteland in balans (4), sterke omgeving (3), omgeving met vold. (leef)ruimte (7), gezond platteland (24)/leefomgeving (9), afwisselend landschap, gezonde mensen in een gezonde omgeving, Drentse provincie waar het goed toeven is (3), economisch gezonde woonomgeving waar het goed toeven is (5), fitte omgeving (5), gezond en levendig/sterk (6), fraaie natuur met vold. activ., gebied dat op versch. manieren levensvatbaar is (5), gezond evenwicht tussen wonen/werken/recreëren (12), gebied in beweging (3), geen verwaarlozing (2), gezonde aantrekkelijke ondernemende woonomgeving (6), gezonde akkerbouw en veeteelt in harmonie met natuur en bevolking, gezonde balans tussen groene en natuurrijke omgeving (3), gezonde bouwgrond voor gewassen en mooi grasland voor vee, gezonde en groene natuur in comb met agrarische sector, gezonde verhouding tussen landbouw/veeteelt, gezonde verhouding tussen jong/oud/beweging/goed ov/toerisme (5), goed bewoonde en levendige woonplaatsen, goed leefbaar Drenthe (7), goed leefbaar platteland met vold ruimte voor landbouw en recreatie (4), goed leefbaar platteland met evenwicht tussen alle economische facetten (3), goed onderhoud (7), kleinschaligheid (3), goed onderhouden natuur met goede infrastructuur (3), rijk aan diversiteit, goed voor boer en recreanten, goed wonen/werk/vrijtijdsbesteding (3), goede balans tussen industrie/verkeer/natuur/agrarische wereld, goede plaats om te wonen (3), leefbaar houden van Drentse dorpen en streken (8), levensvatbaar houden (3), levendig platteland (32), landschap met levenskracht, geen krimpregio, mix tussen behoud en milieu en recreatie en economie, natuurlijke groei waar mogelijk/nodig bevordering daarvan, onderhouden met behoud van veel oude elementen, platteland met 'cultuur in natuur', gezond en duurzaam boeren, op een natuurlijke manier platteland benutten, platteland in positief daglicht stellen (3), platteland waar het goed wonen en werken is (7), werken en wonen in mooie omgeving (6)

Sociaal/gevoel

Aangenaam vertoeven (7), aantrekkelijk (5), modern (6), actief (7), levensvatbaar (8), waard om te bevolken, alles menselijke maat en duurzaam en groen, bloeiend (5), levendig/levend (73), bruisend (6), commercieel, cool, gezond platteland/leefomgeving (111), leefbaar (9) platteland (11), platteland moeite waard om te wonen (6), plattelandskarakter behouden (8), diversiteit (2), duurzaam (4), dynamisch (7), gelukkig en gezond volk, zelfstandig (2), (in)beweging (4), energiek (5), fijn wonen (3), fris (8), gezond (48) houden (5), gezond leven (3), gezellig, bedrijvigheid (5), goed onderhouden (3), toegankelijk (7), vernieuwend (3), mooi (11), gezonde lucht, goed (3)/prima (2)/prettig (4), voedselrijk, groot, jong, jonge mensen/gezinnen (5), krachtig (5), in evenwicht (5), inspirerend, levensvatbaar (8), mensen die natuurschoon belangrijk vinden, rust (23) en ruimte (32), onmisbaar (3), streektaal, ontmoetingsplaats voor ouderen, sportief (4), veerkracht (5)

Voorzieningen

Veel voorzieningen (8), aanwezigheid van (vold.) voorzieningen (44) op redelijke afstand (2), aanwezigheid sporteven. en recreatie, behoud voorzieningen (8), betaalbare biologische prod., kleine ondernemingen (3), mooie fiets- en wandelroutes/paden (7), leefbare dorpen (3), dorpen met gezonde bevolkingsopbouw (2), dorpen met genoeg voorz. ook voor jeugd en jonge gezinnen (5), goed onderhoud dorpen (2), fietsen (4)/wandelen (3), geen ongebreidelde uitbreiding bedrijventerreinen (2), geen randstad, goed aanbod natuur/sport/cultuur, goed bereikbaar (3), voldoende werk, goede arbeidsvoorz./ov/med.voorzieningen, goede balans tussen werk en ontspanning, goede woon-werkvoorz., goede infrastructuur/ov/werkgelegen, picknickplekken (2), toerisme (6)

Algemeen

Aandacht voor toekomst voor platteland, alles wegbezuinigen doodsteek voor platteland, balans natuur- en cultuurlandschap (4), balans wonen/werken/vrije tijd/natuur/agr.sector, behoud en versterking leefkwaliteit platteland (4), behoud landelijk karakter (5), bewoners deel uitmaken van platteland, dat mensen er gaan willen wonen en werken (5), dat wij er allemaal van kunnen leven en genieten (3), levenskracht van Drenthe, geen suffe uitstraling van Drenthe (3), economisch gezond/sterk (9), contradictio in terminis, genoeg werk (3), geschikt voor toerisme, genoeg woon-/werkgelegenheid (3), goed beheer, innovatief (2), mogelijkheden voor wonen/werken/sociaal leven (3)

Vaag

Mogelijkheden om als mens vitaal te blijven, wegbezuinigen, aan Becel-reclame, een oud mens dat kunstmatig in leven wordt gehouden, dat er iets niet in orde is en er is verzorging nodig, mooie kreet maar onduidelijke inhoud

Bijlage 3   Vraag: ideeën van bewoners

Sociaal/houding

Aandacht voor elkaar (12), burenhulp/naoberschap (17), aantrekken meer gezinnen, actief meedoen/opstellen (soc.gebeuren/verenigingen)(29), actief blijven (6)/opstellen (10), activiteiten organiseren (12), alert (6), betrokkenheid bij dorp/verenig./omgeving (30), bewoners betrekken (27), bewustwording (4), positief denken (3), zelf initiatief nemen (6), platform verenigingen/dorpsraden (2), bevolking mee laten denken (3), bewust meedenken (5), bewustwording, blijf niet hangen in nostalgie, blijven meedenken (2), buurtclubs /buurtschap oprichten c.q. activeren (4), creatief meedenken (2), burgers niet altijd klagen, voorzieningen behouden en realiseren (mbv gemeente), festivals organiseren, inspraak (6), als plattelander gedragen, jezelf meer inzetten (4), samenwerken (16), trots zijn op prov, (3), verenigen in buurt- en belangenverenigingen (9), zuinigheid, dorp levend houden (4), dorpshuizen behouden (5), dorpskrantje, dorpskracht (3), florerend verenigingsleven (import accepteren), eensgezindheid, eigen verantwoordelijkheid (2), gebruik aanwezige voorzieningen (22), geen te sterke vergrijzing, activiteiten ontplooiën voor jeugd, gemeenschapszin, goed plaatselijk belang (4), goed sociaal netwerk (4), goede samenleving creëren (8), helpt minder inwoners, wij-gevoel creëren (2), laat import niet de dienst uitmaken, behoud het goede (5), lokale initiatieven ondersteunen, melden van ongeregeldheden (3), netwerkbijeenkomsten organiseren, positief spreken over platteland (5), saamhorigheid (6), sociale cohesie (4), vaker fietsgebruik, zelfzorg (2)

Dorp/woonomgeving

Omgeving schoonhouden (5), afval opruimen (7), boodschappen doen in eigen dorp/omgeving (16). meewerken aan goed milieu (voorbeeld), verzet tegen windmolens (2), inspelen op milieuaspecten (2), diversiteit, zuinig op zijn (5), land zelf bewerken en dieren te houden, respectvol omgaan met omgeving (3), natuur en historie respecteren (2), blijven wonen op het platteland (5), platteland behouden (4) en te gebruiken, doorstroming in instituties, goede omgang met afvalstromen, gratis advies inrichten eigen woonomgeving (door landschapsarchitecten), groene tuinen aanleggen, nette erven rondom boerderijen (7), platteland blijven verzorgen (4), onderhouden van gebied (2), huis en tuin goed onderhouden (4), kleinschalige inspraak, socialer (2), orde en netheid (3), pleiten voor goed ov

Algemeen

Aanspreken politici, belangrijke vragen: wie/wat/waar/hoe/wanneer, brainstormsessies, voorlichting geslaagde revitaliseringsprojecten, buitenland/westen weet Drenthe niet te vinden (2), cultuurhistorie, sterke punten promoten (3), overheid moet mogelijkheden scheppen (niet alleen bezuinigen), ideeën komen vanzelf maar overheid ligt dwars, door positief vb te krijgen van provincie, genoeg bewegen, politiek moet luisteren naar bewoners, lokale overheid frustreert (ideeën genoeg) (2), kiezen voor samenvoeging kleine scholen, knelpunten melden bij gemeente/prov., gemakkelijker vergunningen verstrekken, betrokkenheid bij overheid (3), meer vrijheden voor burgers (3), mentaliteitsverandering (niet ikke) (4), minder inmenging van overheden (4), minder regels (2), ondernemend denken en doen, (2), op de hoogte blijven/openstaan nieuwe ontwikk. (6), op juiste partij stemmen, ruimte voor kleinschaligheid, ruimte voor initiatieven (paasvuur), te ambitieuze wethouders wegstemmen, denktank

Werken

Kleinschalig ondernemersschap (8), begrip opbrengen voor boeren (4), vrijwilligerswerk stimuleren, vrijw. werk 'belonen', boerdeijwinkels/campings, meer beroep doen op vrijwilligers (5), ondernemers steunen, kleine afstanden woon-werk anders thuiswerken, bedrijvigheden bundelen, ondersteunen zzp (2), recreëren in eigen omgeving, ruimte voor bedrijven op platteland, vrijwilligerswerk (25), werkgelegenheid en goede salarissen

Wonen

Zorgen voor passend wonen jong en oud (4), duurzaam bouwen en verbouwen, investeren in eigen dorp (3), goedkopere bouwkavels, bewust bouwen (4), voorzieningen voor jeugd

Zorg:

Combinatie zorg- en woontaken, meepraten over wonen/zorg

Natuur

Natuurbescherming (3), bijhouden natuur (3), bewust omgaan met natuur (10), natuur netjes houden (2), duurzaam bezig zijn, gedenkbos, bossen behouden, goed voor land zorgen, respect voor natuurlijke omgeving (15), meer natuur, geen windmolens (2), mensen uit randstad betrekken bij natuur, milieubewust (13), natuur niet verstoren (2), verstandig snoeien, donatie natuurverenigingen

Bijlage 4   Vraag: hoe kunnen inwoners zelf zorgen voor een vitaal platteland?

Leefomgeving

verpaupering tegengaan (11), zorg besteden aan milieu (10), dorpen niet te groot maken (2), ruimte (18) en rust (24), geen megalomane bouwprojecten (3), geen windmolens (18) (landschaps/horizonvervuiling (5), aanzicht dorpen bewaren (3), bewust bouwen (4), bouwen naar behoefte (8), geen afval in de bodem (2), geen lichtvervuiling (2), stoppen met aanleg bedrijventerreinen (4), stoppen met schaalvergroting, natuurlijk evenwicht flora/fauna, investeren in duurzame energie (8), balans natuur/cult.landsch/recr/industrie, comb. toerisme/nat/cult.erfgoed (2), comb. natuur/commerc.ontwikk, rustieke boerendorpjes, meer uitgaansfaciliteiten-/evenementen (2), evenwicht rust en bedrijvigheid (3), frisse lucht (4) (geen varkens en mestbassins 2), behoud oude uiterlijk, geen hekken (om natuurterreinen), geen uitbreiding dorpen, geen hoogbouw (5), goed onderhoud (2), eigen unieke karakter behouden (5), landschap niet aantasten (2), in dorp renoveren/herbouwen niet nieuwbouw (2), kleinschaligheid (3), meer zorg kleine dorpen, behoud oude gebouwen, voorkomen leegstand,

Bevolking

aantrekken jonge gezinnen (7) en jonge mensen (5), jonge mensen behouden (10), beperk bevolkingstoename, weren van westerlingen/renteniers (6), 'import' aantrekken evenwichtige samenstelling bevolking, jeugdbeleid/voorz. (3), vergrijzingsprobleem aanpakken (4), toegankelijk voor iedereen (3)

Voorzieningen

Behoud (kleine) scholen (8), onderwijs in de buurt (4), woningbouw (12), betaalbare woningen (12) voor jongeren (14), voldoende verlichting, meer voorz. in dorpen, behoud dorpshuizen (3), bestaande faciliteiten behouden, behoud voorzieningen (11), eerste hulpverlening/zorg in nabijheid (11), betaalbare energievoorziening, zorg op maat voor ouderen, voorzieningen jeugd (4), goede ouderen-voorzieningen (10), winkels (5), goede huisvesting jongeren

Landbouw

Biologische bedrijven stimuleren (4), laat boeren hun werk doen/blijven bestaan (10), ruimte voor agr. sector (11), vee buiten (6), natuurlijke begrazing, behoud agr. erfgoed (2), behoud platteland (14), biolog. bedrijven en directe verkoop, tegengaan megastallen (7), (europese) ontwikk. landbouwsector, bedrijven in oude boerderijen, beperk gebruik gewasbeschermingsmiddelen/antibiotica (2), akkerbouw niet laten verdwijnen, boerd. blijven behouden, zorg voor platteland, duurzame landbouw, geen grootschalige bedrijven (3), vold grond voor boeren en dieren, minder bemoeizucht, dierenwelzijn

Toekomstgericht

Innovatief (4x), ecosystemen uitbreiden, lange termijnvisie (2), moderne uitstraling, duurzaamheid, geld correct en gezond investeren, goede econ. ontwikkeling, kritische ontwikk. econ. activiteit, ontwikk. duurzame economie, politieke stabiliteit, goed RObeleid

Werk

werkgelegenheid stimuleren/behouden (20), tegengaan te lage inkomens, meer beroep doen op vrijwilligers en werklozen, hoogwaardige arbeidsplaatsen behouden, opvolging boeren

Natuur

behoud cult. erfgoed (3), actief onderhoud natuurgebieden, natuur behouden (17) en goed beheer (11), bebossing (2), beschermen groen (2), behoud bos/heide (4), goed groenonderhoud, dierenwelzijn, diverser landschap, goed natuurbeleid, duurzaam natuurbeheer (5), evenwicht

natuur/cultuur, aanleg groene energievoorzieningen, goed landschapsbeheer(4), groen houden (3), aandacht voor wildbestand (2), inrichting landschap romantischer (meer bloemen: vlinders), natuur zijn gang laten gaan (5)

Sociaal

aandacht voor ouderen (isolement), initiatieven burgers omarmen (7), naar elkaar luisteren (2), samenwerken (4), veiligheid (7), bestrijding criminaliteit (2), behoud kleinschaligheid (3), vrijwill. activ. voor alle leeftijden, betrokkenheid jong en oud (5), belangrijke soc. dingen niet weren uit dorp, burgers zelf gebied laten inrichten, behoud mensen met kennis, dorpsbelangen (2) dorpsfeesten, open cultuur zodat iedereen zich thuisvoelt, eigen identiteit, inspraak voor boeren (kijk uit voor natuurliefhebbers), geef jeugd toekomst, goed onderwijs, goede comm. gemeente/overheid en bewoners (5), goede sociale voorz., aandacht voor krimp (3), loyaliteit onder bevolking, inspraak bewoners (3), meer politie, meer zeggenschap inwoners, naberschap/saamhorigheid (3), niet teveel beperkingen opleggen (3), geen grote activiteiten (Vuelta), vrijheid (3)

Recreatie

Duurzame recreatie (natuur: wandel/fiets), behoud van wandel- en fietspaden/routes (11), vold. recreatie, kleinschalige recreatie (2), creatieve recreatieontwikk., goede vaarwegen, niet teveel campings, recreatie (7), toerisme (3),

Algemeen

Aandacht op landelijke tv, cult. landschap behouden, accepteren dat platteland voor- en nadelen heeft, zorgen voor een betrokken gemeente, digitaal duurzaam, goed overheidsbeleid, duurzame energie, economische redenen, educatie over boerenleven, geen grote industrie (3), niet teveel industrie, denktanks voor ouderen en jongeren, gerichte infoverstrekking, pos: elk nadeel heeft zijn voordeel, gezond milieu, goede besturing, goede leefbaarheid, Henk Bleeker ontslaan (geen bonus), imagoverbetering, in harmonie zijn met omgeving, behoud het goede, leefbaarheid/leefbaar houden (9), bewustwording/meer eenheid, meer geld platteland (2), niet zoveel geld aan kunst uitgeven, toegankelijke overheid

Infrastructuur/openbaar vervoer

Openb. vervoer/bereikbaarheid (4), betaalbaar ov (3), geen grote wegen door dorpen (3), zorg voor goede bereikbaarheid steden, vaarverbindingen (2), goede wandel- en fietspaden (14), geen wegen door natuurgebieden, goed ov (10), goed RO-beleid, trein: ZO-Dr.-Gron., goede parkeervoorz., gratis ov (60+), goed verkeersplan, minder verkeer, niet volleggen met asfalt, betere verbindingen naar noorden, onderhoud infrastructuur, beperking geluidshinder, toegankelijkheid, geen wegen in natuur, goede wegen in/rond dorpen, goede infrastructuur (2)

Bijlage 5: Vragenlijst Vitaal Platteland

1. Hoeveel inwoners heeft de plaats waarin u woont?
2. Hoeveel jaar woont u al in Drenthe?
3. Hoe is de samenstelling van uw huishouden?
4. Wat is uw hoogst voltooide opleiding?
5. De provincie Drenthe wil het Drentse platteland vitaal maken en houden. Waar denkt u aan bij de uitdrukking 'vitaal platteland'? . . . . .
6. In hoeverre vindt u onderstaande punten belangrijk voor de toekomst van het Drentse platteland? (U kunt een cijfer geven van 1 t/m 5, waarbij 1 staat voor 'niet belangrijk' en 5 voor 'heel belangrijk'.)
  - toerisme en recreatie
  - werkgelegenheid
  - aanbod van geschoolde werknemers (arbeidspotentieel)
  - nieuwe economische initiatieven (innovatie)
  - duurzame ontwikkeling van het platteland/de agrarische sector
  - ondersteunen/helpen ondernemers
  - natuurgebieden
  - cultuurhistorie en cultureel erfgoed
  - voorzieningen zoals bibliotheek, scholen en winkels
  - aanwezigheid van 'naoberschap' (burenhulp)
  - aanwezigheid (sport)verenigingen/festiviteiten/(sport)evenementen
  - aanwezigheid vrijwilligers
  - mogelijkheden van snel internet (op afstand werken, zorgvragen via computer etc.)
  - mogelijkheden voor jeugd (bijv. een jeugdhonk)
  - goed openbaar vervoer
  - goede wegen naar grotere plaatsen
  - beperkte reistijd naar grote plaatsen
  - maximaal 5 minuten reistijd naar essentiële voorzieningen
6. Aan welke punten moet de overheid zeker aandacht besteden? (U mag maximaal 5 punten aanvinken.)
7. Kunt u nog meer punten noemen die u van belang vindt voor de toekomst van het platteland?
. . . . .
8. Hebt u ideeën hoe inwoners zelf kunnen zorgen voor een vitaal platteland?
. . . . .
9. Dan volgt nu een aantal keuzes. Wilt u aangeven wat u in uw dorp/omgeving belangrijker vindt?
  - a. basisschool of woonplaats met veel vrijwilligers
  - b. bakker of buurt-/dorpshuis
  - c. supermarkt of voetbalvereniging
  - d. openbaar vervoer of andere sportverenigingen
  - e. pinautomaat of goede buur
  - f. bibliotheek of buurt met veel mensen die u kent

10. Stel: u kunt om bepaalde redenen niet (meer) alle onderstaande zaken zelfstandig doen. Op wie zou u in dat geval een mogelijk)?

- a. af en toe huishoudelijk werk
- b. oogje in het zeil houden
- c. af en toe een klus in en om het huis
- d. vergezellen naar afspraak ziekenhuis
- e. hond uitlaten/dieren verzorgen (tijdens vakanties)
- f. wekelijks een lift naar de stad
- g. wekelijks boodschappen doen
- h. oppas voor kinderen (1 avond per week)
- i. hulp bij administratie (elke 14 dagen een half uur)
- j. hulp bij computerproblemen

- buren /buurtgenoten
- familie
- kennissen / vrienden
- professionele of betaalde hulp
- ik zou géén hulp vragen
- weet ik niet

11. Bij welke onderstaande klussen zou u bereid zijn uw buurtgenoten te helpen?

- af en toe huishoudelijk werk
- af en toe een klus in en om het huis
- wekelijks een lift naar de stad
- boodschappen doen (wekelijks)
- oppas voor kinderen (1 avond per week)
- hond uitlaten / dieren verzorgen (tijdens vakanties)
- hulp bij administratie (1x per 14 dagen een half uur)
- hulp bij computerproblemen
- oogje in het zeil houden
- vergezellen naar afspraak ziekenhuis

11. Vindt u het een (morele) plicht om een steentje bij te dragen aan uw woonomgeving?

- ja
- nee
- weet ik niet

12. Doet u op dit moment onbetaalde werkzaamheden ten behoeve van iets of iemand in uw eigen woonplaats?

- ja: ga verder met vraag 14
- nee

13. Wat is de belangrijkste reden dat u geen onbetaalde werkzaamheden verricht voor uw woonplaats?

- geen tijd/ te druk met andere dingen
- ik doe al genoeg voor anderen
- het is mij nooit gevraagd
- ik vind veel van die dingen niet leuk om te doen / ik heb hier geen zin in
- mijn gezondheid staat dit niet toe
- daarvoor ben ik te oud
- ik vind dat geen taak voor mij
- veel van die dingen zijn te moeilijk voor mij
- anders
- het lijkt mij eng

14. Er wordt de laatste tijd geregeld gesproken over 'krimp'. Hiermee wordt bedoeld dat er vergrijzing is, dat jonge mensen inwoneraantal terugloopt. In hoeverre herkent u deze zaken in uw eigen omgeving/woonplaats? (U kunt een cijfer geven van 1 t/m 5)

15. De verwachting is dat de aankomende jaren in plattelandsgebieden krimp zal optreden. In hoeverre ziet u dit als een toekomstig probleem? (U kunt een cijfer geven van 1 t/m 5)

16. Vaak gaat het over krimp als probleem. Ziet u ook voordelen of kansen aan krimp?

- ja, namelijk . . . . .
- nee
- weet ik niet

17. Ruimte voor opmerkingen: . . . . .